

SPOLNE/RODNE RAZLIKE U ON-LINE SEKSUALNIM AKTIVNOSTIMA I NJIHOVIM POS LJEDICAMA

Aleksandar ŠTULHOFER, Dražen URCH*, Bojan MARJANOVIĆ*,
Marina BAUER*, Zrinka ČUPIĆ*, Ana KUNEJ*, Una MIKAC*, Ana
MLINARIĆ*, Nikolina ŠPOLJAR*, Ana VOJNIC TUNIC*, Tihomir
VRAČEVIĆ*, Maja VUJČIĆ*

Filozofski fakultet, Zagreb

UDK: 305:004.738.5
613.88:004.738.5

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 13. 6. 2005.

Sadašnja istraživanja, premda ograničena broja, upućuju na osobitu raširenost *on-line* seksualnih aktivnosti (OSA) među mlađim, obrazovnijim i profesionalno dokazanim generacijama. Uz to studije sugeriraju spolnu/rodnu specifičnost OSA. Kako bismo saznali u kojoj su mjeri rezultati inozemnih studija primjenjivi na razumijevanje situacije u Hrvatskoj, potkraj 2004. godine proveli smo prvo domaće *on-line* istraživanje OSA. Analize pokazuju da se muškarci i žene razlikuju prema količini vremena provedenog u OSA, omjeru između komunikacijskih i konzumacijskih OSA, uspješnosti ostvarivanja fizičkih susreta s *on-line* poznanicima, netočnom prikazivanju vlastita izgleda i učestalosti intimnih problema (ne i problema u društvenom funkcioniranju) izazvanih OSA. U nekoliko važnih detalja naši se rezultati razlikuju od onih dobivenih u istraživanjima provedenim u SAD-u i Švedskoj. Bez obzira na metodološka ograničenja studije, u zaključku naglašavamo potrebu nastavka praćenja fenomenologije internetske seksualnosti zbog potpunijega razumijevanja suvremenih promjena u seksualnim značenjima i obrascima interakcije.

* Studenti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Ključne riječi: internet, seksualno ponašanje, *on-line* seksualne aktivnosti, spolne/rodne razlike, problemi izazvani *on-line* seksualnim aktivnostima

Aleksandar Štulhofer, Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, I. Lučića 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska.
E-mail: astulhof@ffzg.hr

UVOD

Prema jednoj procjeni, između devet i petnaest milijuna ljudi se početkom 21. stoljeća svakodnevno služilo internetom, pri čemu se brojka svaka tri mjeseca povećava za 25 posto (Cooper i sur., 2000.).¹ Kombinacija digitalnih tehnologijskih inovacija i sve šire kulture permisivnosti (Scott, 1998.) urodila je sve većim interesom za seksualne sadržaje na internetu, kao i kompjuterski posredovanom seksualnom komunikacijom (Daneback i sur., 2005.). Procjene sugeriraju da petina svih korisnika interneta sudjeluje u nekom obliku *on-line* seksualnih aktivnosti (OSA), koje se definiraju kao "uporaba interneta za bilo koju aktivnost koja uključuje seksualnost u svrhu rekreacije, zabave, istraživanja, edukacije, podrške, trgovine, pribavljanja seksualnih i romantičnih partnera i druge" (Cooper i Griffin-Shelley, 2002., 3). Popularnost OSA najčešće se tumači tzv. trostrukim A mehanizmom (*access, affordability & anonymity*), odnosno njihovom dostupnosti, (cjenovnom) pristupačnosti i anonimnosti (Cooper i Griffin-Shelley, 2002.).

Kao što je poznato, najčešći oblici OSA uključuju seksualno uzbuđenje i, vrlo često, užitek, bez obzira na to je li riječ o sveprisutnoj konzumaciji internetske pornografije (Fisher i Barak, 2001.) ili interaktivnim OSA poput erotskoga *chata*, foruma ili ICQ/MSN razmjene. Prevlast *cybersexa* (Cooper i Griffin-Shelley, 2002., 3) prečesto rezultira zanemarivanjem drugih aspekata OSA: edukacijskih (Roffman i sur., 1997.), romantičnih (Cooper i Sportolari, 1997.; Cooper i sur., 2002.a), asocijacijskih i aktivističkih (Weinreich, 1997.; Kim i Bailey, 1997.) te komercijalnih (Fisher i Barak, 2000.). Time se zaboravlja kako je raznolikost OSA jedno od njihovih temeljnih obilježja.

ISTRAŽIVANJA ON-LINE SEKSUALNIH AKTIVNOSTI (OSA)

Premda je seksualno izražavanje na internetu gotovo sveprisutan fenomen (poglavito među mladim generacijama), koji uključuje niz implikacija za budućnost ljudske seksualnosti (Abramson i Pinkerton, 1995.; Barak i Fisher, 2002.), istraživanja OSA još su razmjerno rijetka, osobito izvan SAD-a (Cooper i sur., 2003., 277). U tom smislu, kao što jedan autor zaključuje, baratamo mnogim pretpostavkama, a malobrojnim podacima o OSA (Binik, 2001.). Empirijski utemeljeno razumijevanje značenja koja pojedinci vežu uz OSA, motiva za uključivanje i posljedica OSA – od emocionalnih do epidemioloških (vezanih uz rizično seksualno ponašanje u *off-line* susretima iniciranim na internetu) i kliničkih (Leiblum, 1997.; Cooper i sur., 1999.) – u najboljem je slučaju fragmentarno i ograničenih mogućnosti generalizacije (Cooper i sur., 2001.).

Dosadašnja istraživanja, američka i švedska (Cooper i sur., 1999.; Goodson, 2000.; Goodson i sur., 2000.; Cooper i sur., 2002.a; Cooper i sur., 2003.; Daneback i sur., 2005.), pokazuju niz sociodemografskih i psihosocijalnih obilježja OSA. Sažeto

iskazano, nalazi pokazuju: (a) da je većina osoba uključenih u OSA natprosječnog obrazovanja i s profesionalnom karijerom, prosječne dobi od tridesetak godina; (b) da su osobe uključene u OSA permissivnije i seksualno aktivnije; (c) da postoje izražene spolne/rodne² razlike u OSA. Kada je riječ o potonjem, istraživanja pokazuju nadreprezentiranost muškaraca među osobama uključenim u OSA, ali i spolno/rodno specifičan obrazac uključivanja (Cooper i sur., 2003.; Cooper i sur., 1999.; Daneback i sur., 2005.). Dok muškarci najčešće konzumiraju eksplicitne sadržaje (internetska pornografija), žene poglavito zanimaju interaktivni oblici OSA (npr. *chat*). Muškarci su brojniji i među onima koji na internetu konzumiraju eksplicitne sadržaje i onima koji traže partnere (Cooper i sur., 2003.), pri čemu je njihova primarna motivacija, općenito gledajući, traženje seksualnog uzbuđenja. Žene su, pak, najčešće motivirane željom za upoznavanjem drugih i potragom za specifičnim informacijama (Cooper i sur., 2002.a), odnosno flertom ili nastojanjem da se održi kontakt s fizički odsutnim partnerom (Cooper i sur., 2003.).

U kojoj su mjeri navedeni nalazi primjenjivi na situaciju u Hrvatskoj? Imajući na umu kako u nas nisu provedene usporedive studije, do sada se nije moglo odgovoriti na to pitanje. Potaknuti tim manjkom, u ovome radu prikazujemo rezultate prve studije internetske seksualnosti u Hrvatskoj. Riječ je o deskriptivnom istraživanju koje pruža niz informacija o OSA u poglavito urbanoj populaciji. Potrebu za našim istraživanjem i budućim sličnim studijama, mislimo, dodatno naglašava postojanje niza problema vezanih uz OSA – od problema u vezi (Schnarch, 1997.; Shaw, 1997.; Young i sur., 2000.), seksualnog uznemiravanja (Barak, 2005.), problema u radnoj okolini (Cooper i sur., 2002.b) do klinički relevantnih smetnji (Griffiths, 2001.; Cooper i sur., 1999.; Schwartz i Southern, 2000.). Premda OSA, prema sadašnjim spoznajama, u većini slučajeva ne rezultiraju problemima (Cooper i sur., 1999.), u nedavnoj američkoj studiji provedenoj na velikom uzorku više je od 65% ispitanika izjavilo kako njihove OSA nisu imale pozitivan učinak na vezu u kojoj se nalaze (Cooper i sur., 2002.a, 116).

Činjenica je da su nepoznanice vezane uz OSA brojnije kada je riječ o ženama (Cooper i sur., 2003., 278). Premda su sve zastupljenije među internetskim korisnicima (Leiblum, 2001.) i sve češće sudjeluju u OSA (Leiblum i Doering, 2002.) – osobito interaktivnim oblicima (Cooper i sur., 1999.; Cooper i sur., 2003.) – udio žena slabije je istražen. Jedan od razloga tomu jest veća zastupljenost muškaraca u OSA (Cooper i sur., 1999.), ali i klinički interes za seksualnu kompulzivnost, koja je znatno češća u muškoj populaciji (Cooper i sur., 1999.; Schwartz i Southern, 2000.). U analizama koje slijede naglasak je stoga na opisu i razumijevanju spolnih/rodnih razlika u OSA u nas te na usporedbi njihovih rezultata s onima u međunarodnim

studijama. Istraživačke zadatke koje smo postavili opisuju sljedeće četiri hipoteze:

H1 – Pretpostavljamo da postoji spolna/rodna razlika i u količini vremena posvećenog OSA i prema motivima OSA. Očekuje se da se žene rjeđe upuštaju u OSA, pri čemu su poglavito motivirane željom za uspostavljanjem kontakta s drugom osobom, odnosno komunikacijom (seksualnom, ali ne i samo seksualnom), što će se iskazivati u češćoj uporabi dvosmjernih ili interaktivnih OSA. Za razliku od njih, muškarce obilježavaju češće OSA, koje su primarno motivirane potragom za seksualnim uzbuđenjem i užitkom. Očekujemo, dakle, da će kod muškaraca prevladavati jednosmjerne OSA, odnosno konzumacija internetske pornografije (Fisher i Barak, 2001.).

H2 – Pretpostavljamo da nema spolne/rodne razlike u čestini upoznavanja *on-line* partnera izvan interneta. Premda razlozi mogu biti specifični (usp. prvu hipotezu), muškarci i žene podjednako su zainteresirani za susret s *on-line* poznanicima u stvarnom, fizičkom, svijetu. Iako je za žene susret s nepoznatom osobom rizičniji nego za muškarca, u ovom slučaju prethodno *on-line* upoznavanje rezultira uspostavom određene razine povjerenja.

H3 – Pretpostavljamo da se u OSA većina sudionika barem povremeno netočno predstavlja. U skladu s dominantnim kulturnim očekivanjima (ali i pretpostavkama evolucijske psihologije; Buss, 2003.), očekujemo da će žene češće netočno prikazivati svoj fizički izgled i godine, a muškarci bračni status (odnosno, jesu li u vezi ili ne) i prihode.

H4 – Pretpostavljamo da su intimni problemi uzrokovani OSA češći među muškarcima. Razlozi tomu mogli bi biti u češćoj konzumaciji OSA, koja povećava rizik osobnih i/ili partnerskih negativnih emotivnih reakcija unutar veze, i izraženoj prisutnosti seksualne kompulzivnosti (koju OSA, čini se, mogu intenzivirati; Griffiths, 2001.; Schwartz i Southern, 2000.; Cooper i sur., 1999.) u muškoj populaciji.

UZORAK I INSTRUMENTI

Prikupljanje podataka i uzorak

Istraživanje smo proveli potkraj 2004. godine na uzorku od 2079 posjetitelja jednog od vodećih hrvatskih internetskih portala namijenjenih upoznavanju i druženju. Na glavnoj stranici portala postavljen je oglas (*banner*) koji je pozivao punoljetne ispitanike da sudjeluju u znanstvenom istraživanju o utjecaju interneta na intimne veze. Sudionici koji bi slijedili link naišli bi na stranicu s kratkim opisom istraživanja i njegovih ciljeva te objašnjenjima vezanim uz anonimnost i povjerljivost podataka, nakon čega im je ponuđen izbor između ispunjavanja upitnika i povratka na glavnu stranicu. Pri pristupanju upitniku provodila se kontrola IP adresa, kako bi se smanjila mogućnost

da ista osoba više puta ispuni upitnik. Upitnik je bio predstavljen na jednoj stranici i nije ga se moglo poslati prije no što je odgovoreno na sva pitanja. Valja napomenuti da su upitnik mogli ispuniti isključivo registrirani članovi portala. Anketa je bila na portalu desetak dana, nakon čega je zbog zadovoljavajućega broja prikupljenih odgovora povučena s interneta.

Sam upitnik sastojao se od osam čestica koje su mjerile sociodemografska obilježja ispitanika, više od trideset čestica kojima se mjerio način i učestalost uporabe interneta te eventualne posljedice, gotovo pedeset čestica koje su mjerile ispitanikovo seksualno ponašanje i stavove o seksualnosti, spolnim/rodnim ulogama i intimnosti te pedeset i tri čestice kojima su mjerena psihosocijalna obilježja, poput traženja seksualnog uzbuđenja, seksualne kompulzivnosti, samopoštovanja i percepcije vlastita izgleda. Na samom kraju upitnika ispitanici/ce odgovarali su na tri pitanja o seksualnoj viktimizaciji (u stvarnom životu) i seksualnom uznemirivanju internetom.

Koliko dobro ostvareni uzorak reprezentira populaciju? Kada je riječ o temeljnim demografskim obilježjima, dobi i spolu, naš uzorak očekivano odstupa od strukture nacionalne populacije (usp. nadreprezentiranost muškaraca i osoba mlađe dobi), no vrlo malo od strukture internetskih korisnika (Tablica 1). Odstupanje je zamjetno u nadreprezentiranosti ispitanika između 24 i 30 godina u našem uzorku, što bi mogla biti posljedica izbora web portala koja se obraća upravo toj dobnoj skupini. Kada je riječ o obrazovnoj strukturi, odstupanja su značajna i u odnosu na nacionalnu i na internetsku populaciju. Udio više i visoke stručne spreme ispitanika u našem je uzorku čak šest puta veći nego u nacionalnoj populaciji i gotovo tri puta veći nego u populaciji korisnika interneta.³

Tablica 2 detaljnije prikazuje sociodemografsku strukturu uzorka. Podaci upućuju na spolne/rodne razlike u intenzitetu vjere, visini osobnih prihoda i bračnom statusu, odnosno jesu li u vezi. Žene iskazuju nešto veći intenzitet vjere, prijavljuju niže prihode i manje ih je u braku.

U Tablici 3 prikazana su socioseksualna obilježja ispitanika obuhvaćenih našim istraživanjem. Prema očekivanju, nije utvrđena značajna razlika u dobi seksualne inicijacije ispitanika i ispitanica, ali jest prema broju seksualnih partnera (premda je vrijednost medijana za oba spola ista /7/). Na pitanje o seksualnoj orijentaciji, mjerenoj samoidentifikacijom, manje od deset posto ispitanika izjasnilo se kao neheteroseksualno. S obzirom na razmjerno velik broj mladih ispitanika u uzorku, nije neobično što je broj biseksualnih znatno veći od broja homoseksualnih ispitanika.⁴ Biseksualnost je nerijetko tranzitorna faza, odnosno stupanj u otkrivanju i prihvaćanju vlastite homoseksualnosti. Također je logično pretpostaviti kako će se osobe homoseksualnih sklonosti zainteresirati za *on-line* traženje partnera poslužiti hrvatskim GLBT *siteovima*.

➔ TABLICA 1
Usporedba ostvarenog uzorka s općom populacijom i populacijom korisnika interneta u RH

		Populacija RH (%)	Internetski korisnici u RH* (%)	Uzorak 2005. (%)
Spol	Muškarci	47,5	53,4	52,0
	Žene	52,5	46,6	48,0
Dob	12 – 24	20,0	40,0	30,3
	25 – 34	15,5	24,8	44,2
	35 – 44	14,9	18,9	18,8
	45 – 54	16,9	12,1	5,4
	55 – 64	13,6	3,6	0,8
	65+	18,7	0,5	0,5
Obrazovanje	Srednja škola	40,6	38,9	37,9
	Viša škola i fakultet	11,4	24,6	68,2
Prihodi	Do 4000 kuna	44	17,6	25,5
	4001 – 8000 kuna	30,4	40,4	39,4
	8001 kuna i više	13,4	29,1	15,5

Ⓞ TABLICA 2
Sociodemografska obilježja ispitanika

* Prema podacima tvrtke T-Com

	Svi	Žene	Muškarci
	Aritm. sredina (st. dev.)		
Broj godina školovanja	14,9 (3,02)	14,9 (2,89)	14,9 (3,14)
Dob	30,1 (9,01)	30,1 (9,50)	30,2 (8,54)
Raspon dobi	18-84	18-84	18-84
Vjera u Boga*	% (n)		
potpuno nevažna	20,4 (424)	16,8 (168)	23,7 (256)
prilično nevažna	10,1 (211)	9,4 (94)	10,8 (117)
ni nevažna ni važna	35,2 (731)	35,7 (356)	34,7 (375)
prilično važna	27,5 (571)	30,7 (306)	24,5 (265)
izrazito važna	6,8 (142)	7,4 (74)	6,3 (68)
Veličina mjesta u kojem živite			
do 10.000 stanovnika	14,4 (300)	12,8 (128)	15,9 (172)
do 100.000	19,2 (399)	18,4 (184)	19,9 (215)
do 500.000	46,6 (346)	17,2 (172)	16,1 (174)
više od 500.000	49,7 (1034)	51,5 (514)	48,1 (520)
Osobni mjesečni prihod*			
još ne zarađujem	19,5 (405)	22,3 (223)	16,8 (182)
manje od 3000 kuna	12,1 (251)	13,7 (137)	10,5 (114)
3001 – 5000	28,7 (597)	30,4 (303)	27,2 (294)
5001 – 7000	18,2 (379)	17,7 (177)	18,7 (202)
7001 – 9000	5,9 (123)	5 (50)	6,8 (73)
9001 i više	15,6 (324)	10,8 (108)	20 (216)
U braku*			
da	16 (333)	12,9 (129)	18,9 (204)
ne, ali sam u vezi	33 (687)	34,2 (341)	32 (346)
ne i nisam u vezi	50,9 (1059)	52,9 (528)	49,1 (531)

* Razlika između žena i muškaraca statistički je značajna ($p < 0,01$).

	Svi	Žene	Muškarci
	Aritm. sredina (st. dev.)		
Dob pri prvom seksualnom odnosu	17,32 (4,42)	17,37 (4,11)	17,27 (4,70)
Dob pri prvom kontaktu s pornografijom*	12,2 (4,67)	12,7 (5,53)	11,73 (3,64)
Broj seksualnih partnera*	10,01 (9,04)	9,01 (7,97)	10,9 (9,84)
	% (n)		
Seksualna orijentacija*			
Heteroseksualna	91,2 (1896)	90,1 (899)	92,3 (997)
Homoseksualna	1,4 (30)	0,5 (5)	2,3 (25)
Biseksualna	7,3 (152)	9,4 (94)	5,4 (58)
Zadovoljstvo seksualnim životom			
Izrazito nezadovoljan/nezadovoljna	10,5 (218)	10,3 (103)	10,6 (115)
Uglavnom nezadovoljan/nezadovoljna	16,5 (342)	15,8 (158)	17 (184)
Ni nezadovoljan/nezadovoljna ni zadovoljan/zadovoljna	25,5 (530)	24,4 (244)	26,5 (286)
Uglavnom zadovoljan/zadovoljna	35,3 (734)	35,1 (350)	35,3 (384)
Potpuno zadovoljan/zadovoljna	12,3 (255)	14,3 (143)	10,4 (112)

❶ **TABLICA 3**
Socioseksualna i
psihoseksualna
obilježja uzorka

* Razlika između žena i muškaraca statistički je značajna ($p < 0,001$).

Instrumenti

Učestalost *on-line* seksualnih aktivnosti (OSA) operacionalizirana je dvjema varijablama: (a) prosječnim brojem sati tjedno provedenih u traženju pornografskih sadržaja na internetu i (b) prosječnim brojem sati tjedno provedenih u *on-line* erotskoj ili seksualnoj komunikaciji. Posljednja je varijabla nastala zbrajanjem sati provedenih u *on-line* erotskoj/seksualnoj komunikaciji uporabom e-maila, *chata*, foruma, ICQ/MSNa i *news* grupa tjedno ($\alpha = 0,60$). Ukupna količina OSA određena je kao zbroj vrijednosti dviju varijabli.

Motivi za OSA operacionalizirani su dvama pitanjima koja su ispitivala čestinu upotrebe interneta u razne svrhe. Pitanjima je bila pridružena skala od pet stupnjeva (od nikada do uvijek), koja je mjerila koliko je često neki motiv razlog za upotrebu interneta. Kao indikator želje za uspostavljanjem kontakata postavljeno je pitanje o učestalosti upotrebe interneta da bi se upoznale druge osobe, a kao mjera motiviranosti za nalaženje seksualnog uzbuđenja i užitka učestalost uporabe interneta za ispunjavanje seksualnih potreba.

Kao indikator zainteresiranosti za susret s *on-line* poznanicima u stvarnom, fizičkom, svijetu upotrijebili smo sljedeće dvije varijable: "Jeste li se ikada našli 'uživo' s nekim koga ste upoznali *on-line*" i "Jeste li ikada imali seksualni odnos s nekim koga ste upoznali *on-line*".

Mjerenje prisutnosti netočnih informacija u OSA provedeno je pitanjem o iskustvu lažnoga predstavljanja u *on-line*

komunikaciji. Ispitanicima i ispitanicama ponuđene su sljedeće kategorije: lažan spolni identitet, netočno prikazivanje dobi (umanjivanje i uvećavanje), seksualna orijentacija, seksualne navike i sklonosti, bračni status ili bivanje u vezi te netočne informacije o izgledu i prihodima.

Problemi u vezi izazvani OSA operacionalizirani su kao kompozitna varijabla dobivena agregiranjem odgovora na sljedeća četiri pitanja: "Je li vaše korištenje interneta ikada rezultiralo problemima u vezi", "... raspadom veze", "... nestankom ili smanjenjem želje za stalnim partnerom" i "... dubokim osjećajem krivnje". Ispitanici/ce su na pitanja odgovarali sa da ili ne. Pouzdanost indeksa je skromna ($\alpha = 0,61$), ali prihvatljiva s obzirom na broj varijabli koje ga čine.

Kao mjeru seksualne kompulzivnosti upotrijebili smo varijantu Kalichmanove skale (Kalichman i Rompa, 1995.), koja obuhvaća 10 čestica koje indiciraju probleme s kontrolom seksualnih impulsa, interesa i aktivnosti. Riječ je o tvrdnjama poput: "Moja želja za seksom ometa moj svakodnevni život" ili "Osjećam da su moje seksualne misli i osjećaji jači od mene", uz koje su ispitanici/ce zaokruživali da ili ne. Dobivena pouzdanost skale zadovoljava ($\alpha = 0,74$).

Stav prema *on-line* nevjeri ispitivali smo (ne)slaganjem s tvrdnjom: "Ako si u vezi, erotsko dopisivanje s nekim putem interneta za mene predstavlja nevjeru". Ispitanici/ce odabirali su za odgovor skalu od pet stupnjeva (od "uopće se ne slažem" do "potpuno se slažem").

REZULTATI

Prema očekivanju (H1), muškarci provode više vremena u OSA (Tablica 4). Utvrđena je, naime, statistički značajna spolna razlika u broju sati tjedno koje ispitanici/ce provode u OSA ($p < 0,001$),⁵ pri čemu muškarci provode dvostruko više vremena u OSA. Razlike su potvrđene i kada je riječ o motivaciji za OSA.

↪ TABLICA 4
Prosječan broj sati
tjedno u OSA, prema
spolu

	Žene	Muškarci
M (st. dev.)	2,57 (10,18)	5,60 (9,89)

$$t = 6,877; DF = 2052,56; p < 0,001$$

Kao što prikazuje Tablica 5, muškarci provode znatno više vremena u traženju pornografskih sadržaja ($p < 0,001$), ali i u *on-line* erotskoj komunikaciji ($p < 0,001$). Zanimljivo je da je u oba spola komunikacijski motiv znatno češći od konzumacijskoga, pri čemu žene provode čak pet puta više vremena u *on-line* erotskoj komunikaciji nego u traženju pornografskih sadržaja. Kod muškaraca je ta razlika manje izražena.

⇒ **TABLICA 5**
Broj sati tjedno u
specifičnim OSA,
prema spolu

	Žene	Muškarci
	Aritm. sredina (st. dev.)	
Prosječan broj sati tjedno provedenih u traženju pornografskih sadržaja na internetu	0,4 (2,21)	2,17 (4,47)
	$t = 11,584$; $DF = 1604,04$; $p < 0,001$	
Prosječan broj sati tjedno provedenih u <i>on-line</i> erotskoj/seksualnoj komunikaciji	2,17 (8,50)	3,43 (7,31)
	$t = 3,613$; $DF = 1974,05$; $p < 0,001$	

Kada je riječ o drugoj hipotezi, koja predviđa nepostojanje spolnih/rodnih razlika u vjerojatnosti upoznavanja *on-line* znanaca u stvarnom životu, rezultati je opovrgavaju (Tablica 6). Prema našim nalazima, žene češće upoznaju svoje *on-line* poznanike u stvarnom, fizičkom, svijetu od muškaraca ($p < 0,05$). Isto vrijedi i za ostvarene seksualne odnose s *on-line* znancima. Žene su nadreprezentirane među osobama koje su sudjelovale u našem istraživanju, a koje su imale takvo iskustvo ($p < 0,05$). U oba slučaja nađene razlike ne možemo interpretirati kao razlike u interesu za takve susrete. Premda nam upitnik ne omogućuje izravno testiranje takva tumačenja, činjenica je da u našem uzorku muškarci rabe internet za traženje partnera u većem broju (i češće) nego žene ($\chi^2 = 119,57$; $DF = 1$; $p < 0,001$).

⇒ **TABLICA 6**
Spolne/rodne razlike u upoznavanju i stupanju u seksualne odnose s *on-line* partnerima

	Da / n (%)	Ne / n (%)
Jeste li se ikada našli "uživo" s osobom koju ste upoznali <i>on-line</i> ?		
Žene	883 (88,5)	115 (11,5)
Muškarci	899 (83,2)	182 (16,8)
	$\chi^2 = 11,96$; $p < 0,01$	
Jeste li ikada imali seksualni odnos s osobom koju ste upoznali <i>on-line</i> ?		
Žene	620 (62,1)	378 (37,9)
Muškarci	586 (54,2)	495 (45,8)
	$\chi^2 = 13,35$; $p < 0,001$	

Testiranje treće hipoteze otkrilo je da se više od polovice broja ispitanika obaju spolova (57,4%) barem u jednoj prilici lažno predstavilo. Riječ je, najčešće, o laganju o bračnom statusu ili vezi (27,7%), a zatim slijede netočne informacije o dobi – predstavljanje sebe mlađim/mlađom (20,4%) i starijim/starijom (16,6%). Utječe li spol/rod na internetske laži? Analize samo u jednoj točki potvrđuju očekivanja. Žene i muškarci ne razlikuju se u učestalosti netočna prikazivanja dobi, bra-

čnoga statusa (ili bivanja u vezi) i prihoda. Jedina je razlika nešto izraženija sklonost žena netočnom prikazu vlastita izgleda ($\chi^2=4,45$; $DF=1$; $p<0,05$).⁶

Rezultate testiranja posljednje hipoteze (H4), vezane uz spolnu/rodnu specifičnost raširenosti problema izazvanim OSA, prikazuje Tablica 7. Kada je riječ o prvoj skupini problema, poteškoćama koje OSA stvaraju u intimnoj vezi, nalazi potvrđuju naša očekivanja. Vjerojatnost takvih problema značajno je veća među muškarcima ($p<0,001$), među osobama koje provode više vremena u OSA ($p<0,05$) i, osobito, onima koje obilježava viši rezultat na skali seksualne kompulzivnosti ($p<0,001$).

↪ TABLICA 7
Spol, vrijeme provedeno u OSA i seksualna kompulzivnost kao korelati problema u vezi izazvanih OSA

	Beta	t	p
Spol	-0,07	-3,32	0,001
Sati tjedno provedeni u <i>on-line</i> seksualnim aktivnostima (OSA)	0,05	2,34	0,020
Seksualna kompulzivnost	0,19	8,59	0,001

N = 2079

RASPRAVA

Kao i u drugim istraživanjima (Cooper i sur., 2003.; Cooper i sur., 2002.a; Daneback i sur., 2005.), i u našem je potvrđeno da muškarci provode značajno više vremena u OSA. Usporedba s američkim podacima upućuje na razmjerno malu razliku u tjednom prosjeku sati provedenih u traženju seksualno eksplicitnih materijala kada je riječ o muškarcima (SAD = 2,83; HR = 2,17) i vrlo veliku razliku u slučaju žena (SAD = 1,36; HR = 0,4). Premda podaci nisu posve usporedivi, nalaz sugerira određene sociokulturne razlike, poglavito u dominantnoj društvenoj konstrukciji ženske seksualnosti.⁷

Na prvi pogled, testiranje nije potvrdilo očekivanu spolnu/rodnu specifičnost motivacije za OSA. I žene i muškarci češće rabe internet za komunikacijske OSA, poglavito za upoznavanje. Takav se nalaz, naravno, mora dijelom pripisati činjenici da smo istraživanje proveli na web portalu koji se reklamira kao mjesto za susrete i upoznavanje.⁸ No činjenica je i da je instrument koji smo rabili za mjerenje komunikacijskih OSA (vrijeme provedeno u *on-line* erotskoj komunikaciji) neosjetljiv na razliku između primarno interakcijskoga (upoznavanje i flert) i primarno seksualnoga motiva (postizanje uzbuđenja i užitka). Ako je takva distinkcija spolno/rodno specifična – primjerice, tako da su žene sklonije prvom, a muškarci drugom komunikacijskom motivu – dobiveni bi rezultat mogao biti nevaljan. Kako bismo propitali ovu mogućnost, ana-

lizirali smo povezanost između sati provedenih u komunikacijskim OSA i učestalost uporabe interneta u svrhu "upoznavanja drugih ljudi" i "ispunjavanja seksualnih potreba" za svaki spol zasebno. Kako se povezanost između vremena provedenog u *on-line* seksualnoj komunikaciji i upotrebe interneta za ispunjavanje seksualnih potreba pokazala snažnijom u ženskom poduzorku,⁹ možemo zaključiti kako nalaz nije uzrokovani mjernim nepreciznostima, nego je posljedica specifičnosti uzorka, odnosno web portala na kojem su podaci prikupljeni, te općenitom važnošću *realtime* interakcije u OSA.

Bez obzira na gornje ograničenje, spolne/rodne razlike u interesu za OSA postaju očite razmotrimo li omjer između komunikacijskih i konzumacijskih motiva. Dok je u ženskom poduzorku čak 84% vremena provedenog u OSA komunikacijske naravi, kod muškaraca je postotak značajno niži (61%). U tom smislu naša studija potvrđuje nalaz o spolno/rodnoj specifičnosti motivacije za OSA naveden u nedavnoj studiji provedenoj na više od sedam tisuća korisnika interneta u SAD-u (Cooper i sur., 2002.a, 114).

U suprotnosti s američkim nalazima (Cooper i sur., 2002.a, 110), prema kojima je podjednak broj muškaraca i žena imao iskustvo fizičkoga susreta s *on-line* poznanicima, u našoj studiji žene te koje odlikuje veća uspješnost organizacije takvih susreta.¹⁰ Kako to objasniti? Po svoj prilici, žene su te koje u većini slučajeva određuju hoće li ili neće doći do susreta. Ako je tomu tako, onda uočena razlika proizlazi iz činjenice da je muška populacija bitno diferenciranija s obzirom na uspješnost pribavljanja ženske suglasnosti za susret izvan interneta. Jednostavnije rečeno, za razliku od žena, muškarci se dijele na dvije skupine: na razmjerno mali broj komunikacijski uspješnih "zavodnika" i ostale.

Utvdili smo da se muškarci i žene ne razlikuju s obzirom na vjerojatnost problema na poslu izazvanih OSA. No to nije slučaj i s intimnim problemima, odnosno poteškoćama koje OSA izaziva u stalnim vezama. Premda samo manji dio ispitanika (33,5%) navodi takve probleme,¹¹ među njima su značajno nadreprezentirani muškarci. Nesumnjivo, utvrđena spolna/rodna specifičnost posljedica je činjenice da muškarci provode više vremena u OSA te da je među njima seksualna kompulzivnost značajno prisutnija. Ti nalazi upućuju na specifičan rizik, odnosno opasnost da OSA – i pripadajuća suprotstavljenost virtualne i fizičke stvarnosti (emocionalne i seksualne) – s vremenom reducira kvalitetu veze u očima osobe uronjene u OSA. Ipak, veća učestalost intimnih problema mogla bi imati i eksterni razlog. Činjenica je, naime, da su ispitanice sklonije OSA smatrati nevjerom ($t=5,07$, $DF=2077$; $p<0,001$). U tom smislu nadreprezentiranost muškaraca među osobama

s intimnim problemima ne znači da OSA kod njih lakše proizvode sukobe s partnerom/partnericom i nezadovoljstvo vezom.

Naposljetku, važno je upozoriti kako prikazane analize podliježu nizu ograničenja.¹² Usprkos činjenici da je prikupljanje podataka provedeno vrlo rigorozno (Mustanski, 2001.; Cooper i sur., 2001.), otežavajući višestruko ispunjavanje upitnika i obeshrabrujući neozbiljnost, eksterna je valjanost naših rezultata ograničena standardnim problemima *on-line* istraživanja (Galešić, 2005.; Mustanski, 2001.; Ochs i sur., 2002.).¹³ Uz to izbor web portala na kojem je provedeno prikupljanje podataka vrlo je vjerojatno odredio i neke druge specifičnosti ostvarenog uzorka (prosječnu dob, izraženu permisivnost i zainteresiranost za temu istraživanja itd.). Premda naš uzorak vrlo malo odstupa od populacije korisnika interneta kada je riječ o dobnoj i spolnoj strukturi, valja podsjetiti da su naši ispitanici/ce, u prosjeku, znatno obrazovaniji.

Kao što je već spomenuto, naše se analize bave OSA heteroseksualne populacije, što je posljedica strukture našeg uzorka. U tom smislu naše istraživanje ne pruža nikakav uvid u OSA neheteroseksualnih žena i muškaraca, kao ni transseksualnih i/ili transrodnih osoba. Nadamo se da će neko buduće istraživanje otkloniti ovaj nedostatak i omogućiti diskusiju o mogućim razlikama u načinu/načinima, kao i posljedicama, uporabe interneta.

ZAKLJUČAK

Prvo istraživanje internetske seksualnosti u Hrvatskoj potvrdilo je raširenost OSA u populaciji mlađih, obrazovanih, profesionalno angažiranih i seksualno permisivnijih osoba. Ista su obilježja utvrđena i u inozemnim istraživanjima (Cooper i sur., 1999.; Daneback i sur., 2005.). Premda podliježu ograničenjima tipičnim za dosadašnja *on-line* istraživanja (Ochs i sur., 2002.), naši nalazi, uzeti u cjelini, jasno upućuju na spolnu/rodnu specifičnost motiva, oblika i ishoda OSA. No razlike su manje od očekivanih. Sažeto rečeno, muškarci i žene razlikuju se prema količini vremena provedenog u OSA, omjeru između komunikacijskih i konzumacijskih OSA, uspješnosti ostvarivanja fizičkih susreta s *on-line* poznanicima i učestalosti intimnih problema izazvanih OSA. Ti su nalazi svakako kompatibilni sa spolnim/rodnim razlikama u seksualnom ponašanju i stavovima o seksualnosti utvrđenima u ranijem anketnom istraživanju provedenom u pet hrvatskih urbanih centara (Štulhofer, 2000.).

Pokažu li se izložene analize poticajnim za buduća slična istraživanja, ambicije autora bit će potpuno ispunjene. Važnost nastavka istraživanja internetske seksualnosti vidimo ne samo u odnosu spram kontinuiranoga rasta pristupač-

nosti i interesa za *on-line* seksualnim sadržajima (uključujući i *virtualni seks*) nego i mogućih negativnih posljedica OSA, o kojima detaljnije govorimo u drugom radu (Štulhofer i sur., 2005.).

BILJEŠKE

¹ Autori zahvaljuju Vjekoslavu Boškoviću na pomoći u pripremi istraživanja te vlasniku i sistemskom inženjeru web portala na kojem je istraživanje provedeno. Prema njihovoj želji, ime portala ne navodimo u tekstu. Autori iskazuju zahvalnost i Adrijani Banožić, Martini Cikač, Ivani Merlin, Tihani Premužić, Sari Prot, Maji Purić, Ozrenu Šenatoru i Ani Tolanov na pomoći u osmišljavanju istraživanja i oblikovanju upitnika. Autori bi željeli zahvaliti i anonimnom recenzentu na korisnim primjedbama.

² Osim u slučajevima kada govorimo isključivo o biološkim odrednicama, u tekstu rabimo izraz spol/rod kako bismo naglasili teorijsku i empirijsku isprepletenost bioloških i kulturoloških čimbenika. Za razliku od poststrukturalista i *queer* teoretičara, koji su rod skloni smatrati neovisnim od spola (naglašavajući pritom politički potencijal takva razdvajanja), autori ovoga rada zastupaju tzv. integrirani model, to jest složenu razvojnu međuovisnost spola i roda (usp. Mills, 1999.; Hood-Williams, 1996.).

³ Pokrivenost internetom u Hrvatskoj iznosi nešto više od 27% (Ivezić, 2005.).

⁴ Premda su biseksualne osobe najmlađe u uzorku, razlika u prosječnoj dobi ispitanika različitih seksualnih orijentacija ne doseže statističku vjerodostojnost.

⁵ S obzirom na izostanak razlika u rezultatima t-testa i neparametrijskoga testa (χ^2 -test), unatoč odstupanjima od normalne distribucije u prikazu rezultata upotrijebljen je prvi test.

⁶ Netočne je informacije o svom izgledu dalo 21,3% žena i 14,7% muškaraca.

⁷ Čini se da je razina seksualne otvorenosti i permisivnosti u Hrvatskoj nešto niža nego na Zapadu. Takav zaključak sugerira i izražena razlika u raširenosti *on-line* kupovine seksualnih pomagala u Švedskoj i Hrvatskoj. Dok je u prvoj 13-15% ispitanika kupilo neki seksualni proizvod (Cooper i sur., 2003.), u nas je to slučaj sa samo 4% ispitanika.

⁸ U budućim bi istraživanjima nalaz valjalo provjeriti na uzorku prikupljenom s različitih *siteova*.

⁹ Povezanost između vremena provedenog u komunikacijskim OSA i ispunjavanja seksualnih potreba na internetu u ženskom je poduzorku snažnija ($r=0,33$; $p<0,001$) nego u muškom ($r=0,26$; $p<0,26$). I povezanost vremena provedenog u komunikacijskim OSA i upotrebi interneta za upoznavanje pokazala se slabijom u ženskom ($r=0,17$; $r<0,001$) nego muškom ($r=0,23$; $p<0,001$) poduzorku.

¹⁰ O *uspješnosti* govorimo stoga jer nije jasno je li nalaz posljedica manje zainteresiranosti muških internetskih korisnika za stvarne susrete ili nečega drugog.

¹¹ Što je možda posljedica činjenice da većina žena i muškaraca tretira svoje OSA kao tajnu (Cooper i sur., 1999., 158).

¹² Nepotrebno je naglašavati da naš uzorak ne reprezentira opću populaciju. Prema najnovijim podacima (Ivezić, 2005.), internetom se služi nešto više od četvrtine broja građana Hrvatske (1,2 milijuna).

¹³ Kao što su nemogućnost generalizacije rezultata na opću populaciju, nemogućnost analize odbijanja i kontrole identiteta ispitanika.

LITERATURA

Abramson, P. R. i Pinkerton, S. D. (1995.), *With Pleasure: Thoughts on the Nature of Human Sexuality*. Oxford: Oxford University Press.

Barak, A. (2005.), Sexual Harassment on the Internet. *Social Science Computer Review*, 23 (1): 77-92.

Barak, A. i Fisher, W. A. (2002.) The Future of Internet Sexuality. U: A. Cooper (ur.), *Sex and the Internet: A Guidebook for Clinicians* (str. 263-280), New York: Brunner-Routledge.

Binik, Y. M. (2001.), Sexuality and the Internet: Lots of Hyp(otheses) – Only a Little Data. *Journal of Sex Research*, 38 (4): 281-282.

Buss, D. (2003.), *The Evolution of Desire: Strategies of Human Mating*. New York: Basic Books.

Cooper, A. i Sportolari, L. (1997.), Romance in Cyberspace: Understanding Online Attraction. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 7-14.

Cooper, A., Scherer, C., Boies, S. C. i Gordon, B. L. (1999.), Sexuality on the Internet: From Sexual Exploration to Pathological Expression. *Professional Psychology: Research and Practice*, 30 (2): 154-164.

Cooper, A., McLoughlin, I. P. i Campbell, K. M. (2000.), Sexuality in Cyberspace: Update for the 21st Century. *Cyberpsychology and Behavior*, 3 (4): 521-536.

Cooper, A., Scherer, C. i Mathy, R. M. (2001.), Overcoming Methodological Concerns in the Investigation of Online Sexual Activities. *Cyberpsychology and Behavior*, 4 (4): 437-447.

Cooper, A. i Griffin-Shelley, E. (2002.), The Internet: The Next Sexual Revolution. U: A. Cooper (ur.), *Sex and the Internet: A Guidebook for Clinicians* (str. 1-18), New York: Brunner-Routledge.

Cooper, A., Morahan-Martin, J., Mathy, R. M. i Maheu, M. (2002.), Toward and Increased Understanding of User Demographics in Online Sexual Activities. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 28: 103-129.

Cooper, A., Morahan-Martin, J., Mathy, R. M. i Maheu, M. (2002.a), Toward an Increased Understanding of User Demographics in Online Sexual Activities. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 38: 105-129.

Cooper, A., Golden, G. H. i Kent-Ferraro, J. (2002.b), Online Sexual Behaviors in the Workplace: How can Human Resource Departments and Employee Assistance Programs Respond Effectively? *Sexual Addiction and Compulsivity*, 9: 149-165.

Cooper, A., Mansson, S. A., Daneback, K., Tikkanen, R. i Ross, M. W. (2003.), Predicting the Future of Internet Sex: Online Sexual Activities in Sweden. *Sexual and Relationship Therapy*, 18 (3): 277-291.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 15 (2006),
BR. 6 (86),
STR. 1029-1045

ŠTULHOFER, A. I SUR.:
SPOLNE/RODNE...

Daneback, K., Cooper, A. i Mansson, S. A. (2005.), An Internet Study of Cybersex Participants. *Archives of Sexual Behavior*, 34 (3): 321-328.

Fisher, W. A. i Barak, A. (2000.), Online Sex Shops: Phenomenological, Psychological, and Ideological Perspectives on Internet Sexuality. *Cyberpsychology and Behavior*, 3 (4): 575-589.

Fisher, W. A. i Barak, A. (2001.), Internet Pornography: A Social Psychological Perspective on Internet Sexuality. *Journal of Sex Research*, 38 (4): 312-323.

Galešić, M. (2005.), Anketna istraživanja putem Interneta: mogući izvori pogrešaka. *Društvena istraživanja*, 14 (1-2): 297-320.

Goodson, P. (2000.), Sex on the Internet: College Students' Emotional Arousal When Viewing Sexually Explicit Materials On-Line. *Journal of Sex Education and Therapy*, 25 (4): 252-261.

Goodson, P., McCormick, D. i Evans, A. (2000.), Sex and the Internet: A Survey Instrument to Assess College Students' Behavior and Attitudes. *Cyberpsychology and Behavior*, 3 (2): 129-142.

Griffiths, M. (2001.), Sex on the Internet: Observations and Implications for Internet Sex Addiction. *Journal of Sex Research*, 38 (4): 333-342.

Hood-Williams, J. (1996.), Goodbye to Sex and Gender. *Sociological Review*, 44 (1): 1-16.

Ivezić, B. (2005.), Preko 200.000 korisnika elektroničkog poslovanja. *Croatiabiz*, 37/38 (srpanj/kolovoz): 75-76.

Kalichman, S. C. i Rompa, D. (1995.), Sexual Sensation Seeking and Sexual Compulsivity Scales: Reliability, Validity, and Predicting HIV Risk Behavior. *Journal of Personality Assessment*, 65 (3): 586-601.

Kim, P. Y. i Bailey, M. J. (1997.), Sidestreets on the Information Superhighway: Paraphilias and Sexual Variations on the Internet. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 35-43.

Leiblum, S. R. (1997.), Sex and the Net: Clinical Implications. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 21-27.

Leiblum, S. R. (2001.), Women, Sex and the Internet. *Sexual and Relationship Therapy*, 16 (4): 389-405.

Leiblum, S. R. i Doering, N. (2002.), Internet Sexuality: Known Risks and Fresh Chances for Women. U: A. Cooper (ur.), *Sex and the Internet: A Guidebook for Clinicians* (str. 19-46), New York: Brunner-Routledge.

Mills, M. E. (1999.), *Is It a "Sex Difference" or a "Gender Difference"?* Proposal for a Re-conceptualization Consistent with the Integrated Model. Paper presented at the meeting of the Human Behavior and Evolution Society, Salt Lake City, UT, June 2-6.

Mustanski, B. (2001.), Getting Wired: Exploiting the Internet for the Collection of Valid Sexuality Data. *Journal of Sex Research*, 38 (4): 292-301.

Ochs, E. P., Mah, K. i Binik, Y. M. (2002.), Obtaining Data About Human Sexual Functioning From the Internet. U: A. Cooper (ur.), *Sex and the Internet: A Guidebook for Clinicians* (str. 245-262), New York: Brunner-Routledge.

Roffman, D. M., Shannon, D. i Dwyer, C. (1997.), Adolescents, Sexual Health, and the Internet: Possibilities, Prospects, and Challenges for Educators. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 49-55.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 15 (2006),
BR. 6 (86),
STR. 1029-1045

ŠTULHOFER, A. I SUR.:
SPOLNE/RODNE...

Schnarch, D. (1997.), Sex, Intimacy, and the Internet. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 15-20.

Schwartz, M. F. i Southern, S. (2000.), Compulsive Cybersex: The New Tea Room. *Sexual Addiction and Compulsivity*, 7: 127-144.

Scott, J. (1998.), Changing Attitudes to Sexual Morality: A Cross-National Comparison. *Sociology*, 32 (4): 815-845.

Shaw, J. (1997.), Treatment Rationale for Internet Infidelity. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 29-34.

Štulhofer, A. (2000.), Govoriti jedno, činiti drugo? Spol, stavovi o spolnosti i heteroseksualno ponašanje u urbanoj Hrvatskoj. *Revija za sociologiju*, 31 (1-2): 63-79.

Štulhofer, A., Vukasović, T., Perišić, K., Sušac, N., Marjanović, B. i Bauer, M. (2005.), *Internet i seksualna kompulzivnost: preliminarna analiza*. Rukopis. Zagreb: Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta.

Weinreich, J. D. (1997.), Strange Bedfellows: Homosexuality, Gay Liberation, and the Internet. *Journal of Sex Education and Therapy*, 22 (1): 58-66.

Young, K. S., Griffin-Shelley, E., Cooper, A., O'Mara, J. i Buchanan, J. (2000.), Online Infidelity: A New Dimension in Couple Relationships with Implications for Evaluation and Treatment. *Sexual Addiction and Compulsivity*, 7: 59-74.

Gender Differences in *On-line* Sexual Activities and Their Consequences

Aleksandar ŠTULHOFER, Dražen URCH, Bojan MARJANOVIĆ, Marina BAUER, Zrinka ČUPIĆ, Ana KUNEJ, Una MIKAC, Ana MLINARIĆ, Nikolina ŠPOLJAR, Ana VOJNIC TUNIĆ, Tihomir VRAČEVIĆ, Maja VUJČIĆ

Faculty of Philosophy, Zagrebu

Current studies, although low in number, point to high prevalence of online sexual activities (OSA) among the younger, educated and professionally accomplished generations. Also, the existing body of research indicates a pattern of gender differences in OSA. In order to find out whether these findings are applicable to Croatia, in 2004 we carried out the first online survey on OSA. The analyses show that men and women differ in several important dimensions: in the amount of time spent in OSA, in the ratio between communicational and consummative motives for OSA, in the relative success of offline contacts, in lying about one's appearance, and in the prevalence of intimate (but not professional) problems caused by OSA. In several important details, our findings do not corroborate the results of two US and a Swedish study. In conclusion, the authors emphasize the need for continuing research on the phenomenology of

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 15 (2006),
BR. 6 (86),
STR. 1029-1045

ŠTULHOFER, A. I SUR.:
SPOLNE/RODNE...

Internet sexuality. In spite of the methodological shortcomings and limitations typical of online surveys, such studies can provide better understanding of the contemporary, increasingly technologically mediated, sexual meanings, interactions and exchanges.

Key words: Internet, sexual behavior, online sexual activities, gender differences, relationship problems, Croatia

Geschlechts-/Gendergebundene Unterschiede bei *Online*-Sexaktivitäten und ihre Folgen

Aleksandar ŠTULHOFER, Dražen URCH, Bojan MARJANOVIĆ, Marina BAUER, Zrinka ČUPIĆ, Ana KUNEJ, Una MIKAC, Ana MLINARIĆ, Nikolina ŠPOLJAR, Ana VOJNIĆ TUNIĆ, Tihomir VRAČEVIĆ, Maja VUJČIĆ

Philosophische Fakultät, Zagreb

Obwohl die Zahl einschlägiger Untersuchungen begrenzt ist, zeigen diese, dass Online-Sexaktivitäten (OSA) besonders in der Generation junger, beruflich realisierter Menschen mit höherem Bildungsgrad verbreitet sind. Die vorliegenden Studien suggerieren außerdem das Bestehen geschlechts-/gendergebundener Spezifika von OSA. Um herauszufinden, inwiefern die Ergebnisse ausländischer Studien für ein Verständnis der in Kroatien herrschenden Verhältnisse verwendbar sind, haben die Autoren Ende 2004 die erste kroatische Online-Umfrage zur Untersuchung von OSA und möglichen relevanten Folgen durchgeführt. Männer und Frauen unterscheiden sich hinsichtlich der mit OSA verbrachten Zeit; unterschiedlich sind auch das Verhältnis zwischen kommunikationsbeschränkten und "konsumierten" OSA, die Erfolgsrate physischer Kontakte mit Online-Bekanntschäften, die (von der Wirklichkeit abweichende) Beschreibung des eigenen Aussehens, die Häufigkeit intimer Probleme als einer Folge von OSA (nicht gemeint sind Probleme mit dem allgemeinen Funktionieren in der Gesellschaft). Die kroatischen Umfrageergebnisse weichen von den in den USA und in Schweden gewonnenen Resultaten in einigen wesentlichen Punkten ab. Ungeachtet der methodologischen Einschränkungen der Studie wird schlussfolgernd die Notwendigkeit betont, die Phänomenologie von Online-Sexaktivitäten auch in Zukunft mitzuverfolgen, um die aktuellen Wandel bezüglich des sexuellen Hintergrunds und der unterschiedlichen Muster menschlichen Interagierens besser verstehen zu können.

Schlüsselwörter: Internet, Sexualverhalten, Online-Sexaktivitäten, geschlechts-/gendergebundene Unterschiede, Probleme als Folge von Online-Sexaktivitäten